

הלכות נטילת ידים סימן קנ"ט

י (סה) יאם הטה חבית מלאה מים (סו) והלף וישוב לו, והחבית שופכת מים קל היום מחמת הטייתו, ונטל ידיו ממנו, (סו) *עלתה לו (יד) נטילה: **יא** יתפל כשרים לתן מים לידים, אפלו (סח) חרש שוטה וקטן וקטן (סט) עובדי-גלולים (טו) ונדה (ואיכא מאן דאמר דקטן פחות מכן ששה (ע) דינו כקוף) (הגהות אשרי פ"ב דברכות): **יב** אם הקוף (פרוש, (עא) מין חיה, סימא"ה בלעז) נותן מים לידים, (עב) ייש פוסלים (עג) הויש מכשירים, ונראים דבריהם (ומפל מקום (עד) יש (טז) להחמיר): **יג** (עה) *ולכתחלה (ח) יכנן הנוטל לנטילה המכשרת לאכילה. (עו) (וכונת נותן נמי מועיל אפלו לכתחלה, אפלו שלא כנן הנוטל כול) (תה"ד סי' תקי"ז): **יד** והטביל ידיו (עז) במי (יח) מעין, (עה) אפלו אין בו ארבעים סאה עלתה לו טבילה, (עט) כל שמתכסין ידיו בהם

ב פרק קמא דניני
ג שם ד חוספות
והראש ה הנקבים
והשליש ו הניח
י"ח ז נקבים פרק ט
מהלכות
והראש"ד

באר היטב

וה"ה בכיור נחשת עם תרנגול, דיש לקח התרנגול בכל שפיכה ושפיכה, וה"ה אם צשוי בענן שא"א לקח, וסבב אותו בכל שפיכה ושפיכה, ע"ת, עין שכנה"ג: **(יד) נטילה.** ואע"ג דבס"ט קתב דקלות ראשון לכוך חשיב עין שכנה"ג: **(יד) נטילה.** אכל הכא שצשה מעשה בגוף המים ומחמת הטייתו שופכין, מקרי כח בכרא, עמ"א: **(טו) ונדה.** רש"ל כתב: אשרי מי שיוכל להזהר שלא לטל מן המים אפלו ששאבן עובר-פוכבים או נדה, וכ"ש שלא לטל ידיו מהם, עכ"ל רש"ל בקרבן על הפסח"ר כה וכ"כ הש"י משמו וע"ת, ע"ש. ומ"א כתב: וי"ל דוקא כשיצאק על ידיו, אכל אם מביא המים בכלי לית לן בה, ע"ש. וצ"ע דהא מהרש"ל קתב בהדיא אפלו ששאבן וכ"ו וכ"ש שלא לטל ידיו מהם, ע"ש: **(טז) להחמיר.** ובדעבד פשה, ואע"ג דב"י ס"ב פסל שחישת קוף, שיה דשיטה דאונתא: **(יז) וכו'.** ונאפלו צריך לחזר ולטל אם לא כנן, רש"ל ומ"א: **(יח) מעין.** דמעין מטור בכל-שהוא ונאפלו כל גופו טובל בהם:

שערי תשובה

בעת הקרת הפרזא מוחכו, ועין בשירת בית-אפרים חלק י"ד סימן נג שאין זה ראיה לענין מקוה, דהקא מן הוא דרך פשישו להריק מה שפפלי ע"י נקב הזה ואין זה מגרע כח הגלי, וכן מבאר לעיל סעיף ה בהג"ה, וכ"ש גלי שיש בו פתא כו', ע"ש:

כח בכרא, שאני הטם דלא עשה מעשה בגוף המים רק שהסיר הפרזא המונעת לצאת, אכל הכא שצשה מעשה בגוף המים ומחמת הטייתו שופכין, מקרי כח בכרא, עמ"א: **(טו) ונדה.** רש"ל כתב: אשרי מי שיוכל להזהר שלא לטל מן המים אפלו ששאבן עובר-פוכבים או נדה, וכ"ש שלא לטל ידיו מהם, עכ"ל רש"ל בקרבן על הפסח"ר כה וכ"כ הש"י משמו וע"ת, ע"ש. ומ"א כתב: וי"ל דוקא כשיצאק על ידיו, אכל אם מביא המים בכלי לית לן בה, ע"ש. וצ"ע דהא מהרש"ל קתב בהדיא אפלו ששאבן וכ"ו וכ"ש שלא לטל ידיו מהם, ע"ש: **(טז) להחמיר.** ובדעבד פשה, ואע"ג דב"י ס"ב פסל שחישת קוף, שיה דשיטה דאונתא: **(יז) וכו'.** ונאפלו צריך לחזר ולטל אם לא כנן, רש"ל ומ"א: **(יח) מעין.** דמעין מטור בכל-שהוא ונאפלו כל גופו טובל בהם:

באור הלכה

דבדעבד אם לא עשה כן והוא חוזר ונוטל ידיו לא יברך על נטילת ידיו, כי בבאור הגר"א מצודר דלדעת הנקבים די אם השפיכה הראשונה בא מכת גברא: * **עלתה לו נטילה.** המחבר סתם בזה בלי שום חולק, וכן הסימו האחרונים [מגן-אברהם ואלה"ה רבה ושאר אחרונים, ועין מה שכתבו בטעם המחבר, דסבירא לה דכלי עלמא מודים בזה], אכל הגר"א הוכיח דבמחלת שניה, דהאוסרין בסעיף יב בקוף, הכי נמי בנה, דלדידהו לא חשיבין זאת לכת גברא ונדשני אלו הדינין ושנו במסכת ידים במחלת רבנן ור"י, כמבאר בבית-יוסף, ואס"ן המתמירין שם, הכי נמי בכא"ת, והנה ברוקח פתוב בהדיא כמו דמפרש הגר"א, וכן הוא ברש"ל, וכן נראה מפשטיות לשון המשנה וכן מסמ"ג ושאר הראשונים האוסרין, ועל כן נראה דלכתחלה טוב להחמיר בזה: * **ולכתחלה יכנן וכ"ו.** עין במשנה ביונה דכשאין לו מים וכ"ו, ואם יש לו מים, משמע מר"א לעיל בסימן קנח סעיף ז דצריך לטל ידיו שנית, והינו כדי לצאת דעת הרשב"א, אלא דלא יברך (ועין שם בגמרא אברהם השעם, דשמיא בך נצא, קת"ה וסימלו). ונראה דטוב שישטא ידיו (716) כדי שיתחייב ודאי בנטילה שניה ויכל לברך (717):

משנה ברורה

בכל קלות וקלות, דלא חשיבין בזה בא מכתו אלא קלות ראשון, ועל-כפן צריך ולהסיר בכל שפיכה ושפיכה. **(ס)** וכתבו האחרונים, דהנוטל **(סא)** על-ידי כלי שמתקן על-ידי ברזל (שקורין 'תרנגול' או מה שקורין 'קראן' 64), צריך לסגור ולפתח כמה פעמים לכל יד ויד⁶⁵, דהוא דק ואינו מספיק בקלות ראשון לטל יד כראוי⁶⁶: **י (סה) אם הטה וכ"ו.** ונאפלו היכא שהמטה החבית הנה אדם אחר ולא כנן כלל בזה לנטילה המכשרת לאכילה, אפלו הכי שפיר דמי, כיון דאדם הנוטל ידיו אחר-כך כנן לשם נטילה, וכמבאר לקמן בסעיף יג דבכונת נותן או נוטל סגי: **(סו) והלף וישוב לו וכ"ו.** ולא דמי למה שמבאר בסעיף ט דכתב גברא נחשב רק הקלות ראשון לכוך, ומשעם זה צריך להתזירה בכל שפיכה ושפיכה, **(סז)** דהתם לא עשה מעשה בגוף המים, ורק שהסיר הפרזא המונע המים לצאת, ולכן לא חשיב בא מכתו רק קלות ראשון היוצא מיד כשפחות, אכל הכא

שעשה מעשה בגוף המים שהניע אותם ומחמת הטייתו נשפכין, כל זמן ששופכין מהחביות בקלות לעולם חשיב בא מכתו⁶⁷: **(סז) עלתה לו נטילה.** עין בבאור הלכה שטוב להחמיר בזה לכתחלה: **יא (סח) חרש שוטה וקטן.** דאינם בני דעת: **(סט) עובדי-גלולים ונדה.** אף דבנוטל ידים לתרומה אסור על ידיהם, דמטמאין המים במשא ונדה — מדאוריתא, ואידך — תקמים גזרו עליהם טמאתה, **(סג)** בנטילה לחלין לא גזרו. ויש אומרים, משום דבזמננו תמיד כל המים טמאין, שפלגנו טמאי מתים, לכן לא חשו לזה. וכתבו האחרונים, דמפל מקום לכתחלה טוב לזהר **(סד)** שלא לטל ידים מהם⁶⁸: **(ע) דינו כקוף.** המבאר לקמיה דיש פוסלין בו, והוא משום דקטן בזה אין בו דעת כלל. ובבאור הגר"א משמע דאין להחמיר בזה, ולא דמי לקוף דאין נוטלין ממנו, דלאו אדם הוא ולית כאן כח גברא, מה שאין כן בזה, ואף דאין בו דעת, לא גרע משוטה: **יב (עא) מין חיה.** ויש בה **(סה)** קצת דעת לתשישו: **(עב) יש פוסלין.** דאין כאן כח גברא⁶⁹: **(עג) ויש מכשירין.** סבירא להו דלא בעינן שכיבא על ידיו רק מכת נותן: **(עד) יש להחמיר.** ובדעבד פשה וכ"ו. ובאליה רבה פתב דגם בדיעבד יחזר ויטל בלי ברכה, אלא דאם אין לו מים יש לסמוך על נטילה זו: **יג (עה) ולכתחלה יכנן.** והמגן-אברהם פתב דלפסל אף בדיעבד אם לא כננו כלל⁷⁰, עין שם; אכל הגר"א בקנ"ח סעיף ז והספיק בנהסוכרין דבלא כננה כשרים, וכן הוא דעת **(סו)** רב הראשונים⁷¹, ובדיעבד בנדאי יש להקל כשאין לו מים לטל שנית כדעת המחבר. אחר-כך מצאתי שפן כתב במאמר-מרדכי: **(עו) וכונת נותן וכ"ו.** ואם היה הנותן **(סז)** פחות מכן שש, משמע מהפוסקים דאין מועיל כונתו⁷²: **יד (עז) במי מעין.** הינו בכל מימות הנובעין **(סח)** אף שהם נוטלין למרחוק: **(עה) אפלו אין בו וכ"ו.** דבארבעים סאה פשיטא דמהני אפלו בשאר מימות שאינם נובעין: **(עט) כל שמתכסין.** וכמו **(סט)** לענין טבילת בלים דנקמא לן דמעין מטור בכל-שהוא, כל שמתכסין

שער הציזין
לדעת סמ"ג דאוסר בנקב כל-שהוא משום שבר-גלי אפלו לטל דרך הנקב, כמו שכתב בבית-יוסף: **(ס)** לקמן בסימן קסב והגר"ז בסימן זה: **(סא)** בין שפסיר הפרזל בעת הנטילה או שמסבבו ומכונן הנקב [פמ"ג]. והפתיחת-השקל בסימן קנט סעיף ה כתב דאינו מותר רק כשפסיר הפרזל ונוטל דרך שם: **(סב)** לבוש ומגן-אברהם וש"א: **(סג)** עין בבית-יוסף והגר"א: **(סד)** הכרעת המגן-אברהם, וכן כתב הגר"ז ודרד"ח חיים: **(סה)** ובכסף-משנה נסתפק אם דוקא קוף משום דבר-תשישו הוא קצת, או ארחתא וקמלתא נקט והוא הדין שאר בעלי-חיים⁷⁰: **(סז)** דמלכוד דעת הנ"א החולק על הרשב"א בזה, והבית-יוסף הביא מן משפ"ל לקט, מצאתי ברבנו יצחק שהביא מן מהר"ב"ר ור"א"ש בתשובה והספיק עמהם שהוא פשוט, וכן פירוש ר"ח בתניגה משמע פשוט דאין צריך כננה, והביא מן מירושלמי, וגם בבית-יוסף כתב שפן נראה דעת כל הפוסקים: **(עו)** ולענין חרש ושוטה אם מועיל כונתו לחזר יש לעין, עין בית-יוסף והגר"א: **(סח)** הגר"א וכן פתב באשכול: **(סט)** בית-יוסף. ועין בבאור הגר"א שהכריע גם-כן בזה פסקא השלחן-צרוך וכתב דכלי עלמא מודים בזה:

הלכות נטילת ידים סימן קנ"ט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק סד]

על ידי קלי שמתקן על ידי ברוך (שקורין 'תרגול' או מה שקורין 'קראן')⁶⁴, צריך לטול ולפתח בפה פעמים לכל יד ויד⁶⁵, והוא זק ואינו מספיק בקלות ראשון לטול יד קראוי⁶⁶.

64 ומו ש"ב א"ט לטול ידיו ממכשיר 'סיפולוקס' [או ממכשיר 'קולר'] שהמים יוצאים מחמת שלוחץ על הברז, ומיד כשיפסיק ללחוץ ישוב הברז ויסגר מעצמו, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פמ"ז תשובה ג) שכשלוחץ ברציפות על הברז כל המים היתצאים נחשבים מכח גברא. ואינו צריך להרפות וללחוץ על הברז מחדש כמה פעמים, כמו שכתב המשנ"ב להלן לענין מי שנטול ידיו מברז רגיל [ראה בשו"ת ארץ צבי (פרומר, ח"א סוף סי' פז) שהסתפק במקרה דומה לזה].

65 ואף שכתב השר"ע לקמן (סי' קס"ג) שמי שנטל מקצת ידו וחזר ונטל מקצת ידו, הרי ידו טמאה כמו שהיתה שאין נטילה לחצאין, מי"מ כתב במשנ"ב שם (ס"ק ל) שבנטול ידיו מ'האנדפאס' אין הזמן הקצר של החזרת היד בכל שפיכה ושפיכה נחשב הפסק [ומסתבר שכן הדין גם ביחס לסגירת ופתיחת הברז]. אך סיים, שאם יש לו כלי אחר שיכול לטול ממנו, טוב שלא יטול מהברזא.

66 ואלו מים נחשבים שבאו מכח ראשון ואלו נחשבים שבאו מכח שני, כתב הדבר אברהם (ח"ג הערות בעניני מקואות, המודפסות לאחר סי"ג, אות ג) שלכאורה נראה שאותם מים שיצאו כשיפתח את הברז ויסגרנו מיד ללא שהות הם נחשבים שבאים מכח ראשון, וכל מים שיצאו מחמת שמתמהמה מעט בסגירת הברז הרי הם מים שבאים בכח שני. אך סיים שכתב את זה כהערה בעלמא ומתוך סברא פשוטה, אבל יש לברר את הדברים היטב ולהעמידם על בסיס איתן.

[משנ"ב ס"ק סו]

קל זמן ששופכין מהחבית בקלות לעולם חשיב כא מכחוי⁶⁷.

67 לענין השופך מים מכלי לתוך הצינור, אף שהשופך עשה מעשה בגוף המים, כתב השר"ע לעיל (ס"ז, ראה משנ"ב שם ס"ק לו) שעלתה לו נטילה רק כשידיו קרובות למקום השפיכה, שרק באופן זה נחשבים המים כבאים מכוונו. אלא שיש לחלק, שבחבית הוא פועל בכל המים שבחבית ומכח פעולתו באים המים על ידיו, אבל בשופך אף שפועל בכל המים מי"מ כל שאינו קרוב למקום השפיכה כבר פסק כוחו (הערת הגר"מ גיפטר קובץ קול תורה חנ"ט).

[ביה"ל עלתה לו נטילה]

ואם זמן המתמידין שם, ה"י נמי בקא⁶⁸.

68 ראה דברינו לקמן (משנ"ב ס"ק עב) שהבאנו שהחזו"א הסתפק מה הדין לדעת המחמירים בזה, אם אחרי שכבר המים נשפכו מהכלי הושיט הנוטל את ידיו לקבל המים אם נחשב בכך שיש כאן כח גברא, או שרק כשידיו תחת הכלי קודם שמערה והעירי נעשה על ידיו נחשב 'כח גברא'.

[משנ"ב ס"ק סט]

דמפל מקום לתתחלה טוב לנהר שלא לטול ידים מהם⁶⁹.

69 והחזו"א (א"י"ח סי' כג ס"ק ח) כתב שלא מצינו מי שמחמיר בזה, שאם נחמיר, אם כן אף נדה לא תיטול מנדה חבירתה ואף לא תיטול מעצמה, וצריכה לבקש טהור שיתן על ידה, והראשונים כתבו שנטולת לעצמה. ועוד שכיום שכולם טמאי מתים, אם כן אף אם נקפיד שלא לטול מנדה עדיין נטול מטמאי מתים ומה נרויח, וסיים שדברי המג"א [שהוא מקור דברי המשנ"ב, ראה שעה"צ ס"ק

סד] צריכים עיון.

[שעה"צ ס"ק סה]

או ארְחָא דְמַלְתָּא נְקֻט וְהוּא הָדִין שְׁאָר בְּעַלְיֵיהֶם⁷⁰.

70 והחזו"א כתב (א"י"ח סי' כג ס"ק א) שדוקא בקוף יש להכשיר משום שהוא בר תשמיש, אבל בשאר בעלי חיים שאינם ברי תשמיש הרי זה כאילו הרוח הפילה את המים [ולא הזכיר את דברי הכסף משנה]

[משנ"ב ס"ק עב]

דְאִין קָאָן כְּחַ גְּבָרָא⁷¹.

71 והסתפק החזו"א (א"י"ח סי' כג ס"ק ג) מה הדין לדעה זו, אם אחרי ששפך המים מהכלי הושיט הנוטל את ידיו לקבל המים אם נחשב בכך שיש כאן 'כח גברא', או שרק כשידיו תחת הכלי קודם שמערה והעירי נעשה על ידיו נחשב 'כח גברא', וכתב שמדברי האחרונים לקמן (סי' קס"ג, הובאו במשנ"ב שם ס"ק סח) משמע שפשוט שנחשב בכך 'כח גברא', אך סיים שלפי מה שכתב בסי' כד אין זה מוכרח [נראה שכוונתו למה שכתב שם בס"ק ל ד"ה ומה שכתב בשו"ע. הובאו דבריו לקמן סי' קס שם].

[משנ"ב ס"ק עה]

לְפָסֵל אִף בְּדִיעָבָד אִם לֹא פָּנְנוּ קָלָל⁷² וכו', הַסְפִּים פְּהוּסוֹרְרִין דְּבָלָא קְנָה קְשָׁרָא⁷³, וְכֵן הוּא דְעַת רַב הָרָאשׁוֹנִים⁷⁴.

72 והזמן שבו יש לכוון לשם נטילה המכשרת לאכילה, לדעה זו, כתב החזו"א (א"י"ח סי' כד ס"ק ל ד"ה שפך וסי' כה ס"ק ה) שהוא קודם שיצאו המים מהכלי, כדי שנתנית המים מהכלי שהיא חלק מהנטילה תעשה כבר לשם טהרה לאכילה.

אכן אדם שרגיל לטול ידיו בכלי רק לצורך סעודה, וכל שאר נטילותיו נטול בלי כלי, ועתה נטל ידיו בכלי בלא לכוון לשם נטילה, דעת הגר"שז' איערבך (קובץ מבקשי תורה חלק עמ' קכד) שנטילתו בסתמא חשובה כנטילה עם כוונה, כיון שמעשיו מוכיחים שלשם נטילה הוא עושה, וכמו שכתב החיי אדם (הואב לעיל סי' ס ס"ק ו) לענין מי שקרא קריאת שמע על סדר התפילה בלא שכיוון במפורש לצאת, שיצא ידי חובה אף למיד מצוות צריכות כוונה, כיון שמוכח לפי הענין שכל עשיתו היא בכדי לצאת ידי חובת המצוה.

73 ואף שלענין חיוב כוונה במצוות, כתב בביה"ל לעיל (סי' ס"ד ד"ה וכן) שדעת הגר"א שאין לחלק בין מצוות מהתורה למצוות מדרבנן, וממילא לדעת השר"ע לעיל (שם) שמצוות צריכות כוונה, כן הדין אף במצוות מדרבנן. ונמצא שלדעתו כשלא כיוון, לא קיים את המצוה כתיקונה, אך מי"מ הועילה נטילתו לטהר ידיו, כיון שלמעשה הרי הן נטולות.

74 ולענין הברכה, כתב לעיל (סי' קנ"ח ס"ק לב) שאם לא היתה כוונתו כלל לשם נטילה אינו יכול לברך עליה, אפילו אם נמלך לאכול ממש סמוך לנטילה.

וכיון שזוהי דעת רוב הראשונים, ורק הרשב"א חולק וסובר שצריך כוונה לשם נטילה [כמובא בבית יוסף], כתב החזו"א (א"י"ח סי' כד ס"ק ל, סי' כה ס"ק ו) שאם נטול כדן לשם טהרה כל שהיא, ומשמר ידיו בגלל חביבות הטהרה או ללימוד תורה ותפילה, ואחר כך רוצה לאכול, יכול לאכול על סמך שמירה זו. אך הוסיף (סי' כד שם) שזוהי רק לזמן מועט, אבל לזמן מרובה צריך מחשבה בנטילה, שאם יבוא לאכול יאכל על סמך נטילה זו [ראה שו"ע לקמן סי' קס"א]. וסיים שלכתחילה ראוי להחמיר בדעת הרשב"א שצריך כוונה לנטילה [אכן כל שכיוון שיאכל על סמך נטילה זו מודה

מילואים הלכות נטילת ידים סימן קנ"ט המשך מעמוד 102

שנית בלא ברכה [הטעם ביאר במשנ"ב שם (ס"ק כח) שיש לחשוש לדעת הפוסקים שאין צריך ליטול לדבר שטיבולו במשקה, ואם כן נטילתו הראשונה אינה נטילה מחויבת, ולדעת הרשב"א אינו יוצא בנטילה זו]. אך הוסיף הביה"ל, שהנכון שבאופן זה יטמא את ידיו קודם הנטילה כדי שיוכל לברך.

והטעם שאינו נחשב 'גורם ברכה שאינה צריכה' [שמטמא את ידיו כדי להתחייב בברכה], כתב בביה"ל לעיל (סי' כה ס"ה ד"ה וטוב) שהמחייב את עצמו בברכה כדי לצאת ידי הספק, אינו בכלל 'גורם ברכה שאינה צריכה', שהרי מוכרח לעשות כן. אמנם במשנ"ב לעיל (סי' ח ס"ק מב) כתב לענין מי שלן בטליתו בלילה שיש מחלוקת בפוסקים אם יכול לברך עליה בבוקר, וספק ברכות להקל, שאין נכון לפשטה על דעת שלא ללוכשה תכף ואו כשיחזור וילבשנה יהיה חייב לברך, משום שהיא ברכה שאינה צריכה לדעת הפוסקים. וראה מה שכתבנו לעיל סי' ח שם.

וכעצת הביה"ל, נהגו כמה גדולי ישראל שתמיד לפני נטילתם לסעודה, היו מטמאים את ידיהם בנעליים וכדו', כיון שהיו רגילים לפני כל תפילה או ביציאתם מבית הכסא ליטול ידיהם כדון, ואם כן לדעת הרא"ה וסיעתו אין ידיהם צריכות כלל נטילה, וחששו לברכה לבטלה (תשובות והנהגות ח"א סי' קעב).

הרשב"א]. וכמו כן לכתחילה יש לסמוך את הנטילה לאכילה [ראה שו"ע לקמן (שם) ובמשנ"ב שם (ס"ק ב ו-ה)].

[משנ"ב ס"ק עו]

פחות מן שש, משמע מהפוסקים דאין מועיל פְּנִינָתוֹ⁽⁷⁵⁾.

(75) ולענין חרש ושוטה כתב בשע"צ (ס"ק יז) שיש לעיין אם מועילה כוונתם. והחזו"א (א"ח סי' כג ס"ק ט) מצדד שמועילה כוונת נותן לחוד אף שהנותן הוא חרש שוטה או קטן.

[ביה"ל ד"ה ולכתחלה יטון]

וְנִרְאֶה דְטוֹב שְׂמֵטָא יְדֵי⁽⁷⁶⁾ וכו', ויובל לברך⁽⁷⁷⁾.

(76) וכדי להתחייב כאן בנטילה, דעת הגר"ח קניבסקי (שאלת רב פט"ו תשובה ג) שמספיקה נגיעה במקומות המכוסים, ולא צריך נגיעה בטינוף ממש כמו שכתב המשנ"ב לקמן (סי' קסד ס"ק יג) לענין להתחייב בנטילת ידיים בברכה באמצע הסעודה, שזהו רק כשעשה צרכיו או נגע במקום מנותף ממש.

(77) וכן בליל הסדר לאחר שנטל ידיו לכרפס ומגיע לאכילת המצה, שכתב השו"ע לקמן (סי' תעה ס"א) שיטול ידיו ויברך, כתב בביה"ל שם (ד"ה יטול ידיו) שינהג כן אף כשברור לו ששימר ידיו בטהרה מעת הנטילה הראשונה, מחמת המובא בשו"ע לעיל (סי' קנ"ח ס"ז) שהנטול ידיו לדבר שטיבולו במשקה, ובא לאכול אחר כך לחם צריך ליטול

הלכות נטילת ידים סימן קס המשך מעמוד נג

[משנ"ב ס"ק כז]

וְיֵשׁ מְחֻמְרֵינָן בְּיַד סוּלְדָת כְּהֵם⁽⁸²⁾.

(82) אכן לענין עפר וטיט שהתערבו במים, כתב לעיל (ס"ק ג) שאינם פוסלים מדין שינוי מראה כיון שלבסוף לאחר שיששו אותם דרכם לצול [ומדוע לא נאמר כן אף לגבי מים חמים שכשיששו אותם דרכם להצטנן]. ואפשר שבעפר וטיט מה שדרכם לצול לאחר זמן, מגלה שהשינוי מראה אינו בעצם המים אלא רק מחמת ערבוב העפר והטיט בהם, מה שאין כן במים חמים שודאי שכעת המים עצמם חמים].

[משנ"ב שם]

אם היו חמין מתחלה ונצטננו ונעשו פושרין, גם כן מתר⁽⁸³⁾.

(83) אכן לפי מה שמצדד החזו"א (הובא לעיל ס"ק ה) שמים שנפסלו מדין שינוי מראה וחזרו לברייתם לא חזרו לכשרותם, כתב השו"ע הלכות (סי' י"ז) שצריך עיון בדין זה [אמנם בשו"ת רבבות אפרים (ח"י סי' ע"ד) כתב שיש לחלק, שרק בשינוי מראה שזהו פסול בעצם המים כתב החזו"א שחל תורת ידחוי על המים, אבל במים שהתחממו שאינם פוסלים בעצם שהרי כשרים הם לטבילה, אלא שהתקנה ליטול ידיים נאמרה במים שאפשר להשתכשך בהם ומים חמים אינם כאלו, לכן בהם לא שייך פסול ידחוי. אכן בשע"צ (ס"ק לח) הביא בשם הפמ"ג שלדעת רש"י מים חמים נתבטלו מתורת מים ויש לפוסלם גם לאחר שנצטננו].

מקיים את מצות סוכה [ואם כן גם לענין מים פסולים, הרי אין בהם איסור מצד עצמם אלא שהנטול ידיו במים פסולים לא קיים את מצות הנטילה].

(29) דעת החזו"א (א"ח סי' כב ס"ק יא), שלהלכה מים פסולים אין משלימים לרביעית אפילו אם רוב המים כשרים, שלעולם צריך רביעית מים כשרים.

(30) אכן אם נשפכו מים ששתה מהם כלב או שאר מים מאוסים, לתוך מים כשרים, כתב הכף החיים (ס"ק כח) שכל תערובת המים נפסלה לשתייה, שהרי עכשיו כל המים מאוסים לשתייה [וכן מוכח מדברי החזו"א הנ"ל].

[משנ"ב ס"ק כד]

בְּיָוֵן שְׁהֵיוּ שְׂאוּבֵינָן מִתְחֵלָה מְלֻאָכָה פּוֹסְלֵת⁽⁸¹⁾.

(81) ואף מים שנפסלו מחמת שעשה בהם מלאכה בתלוש, אם לאחר מכן נתנם בקרקע וחיברם למקוה כשר והכשרים לטבילת כל הגוף, כתב החזו"א (א"ח סי' כב ס"ק ז) שכשרים גם לנטילת ידים, שאין לחלק בין טבילת הגוף לנטילת ידים כמו שמובא בגמ' (חולין ק', א) לגבי חמי טבריה 'השטא גופו טובל בהם ידיו מבעיא' [נראה שכוונתו שכשרים לטבילת ידים, שהרי ביחס לנטילה בכלי מבואר בגמ' שם, שאף על פי שחמי טבריה כשרים לטבילת הגוף, פסולים הם לנטילה בכלי. ולענין הברכה ראה מה שהבאנו להלן ס"ק כח].